

Spis treści

Wstęp	5
Rozdział I. Zarys historii armii niemieckiej 1918–1920	19
I.1. Demobilizacja armii niemieckiej	19
I.2. Początki Tymczasowej Reichswehry.	34
I.3. Traktat wersalski	47
I.4. Armia Przejściowa i pierwszy etap formowania <i>Reichsheer</i>	56
I.5. Pucz Kappa-Lüttwitza	65
I.6. Konferencja w Spa i Ustawa o Sile Zbrojnej.	72
Rozdział II. Doktryna wojenna, plany operacyjne i mobilizacyjne oraz taktyka Reichsheer	78
II.7. Doktryna wojenna Reichsheer	78
II.8. Plany mobilizacyjne	82
a) projektowane etapy mobilizacji i ich realizacja — 82; b) liczba jednostek planowanych do sformowania i realne możliwości mobilizacyjne — 85	
II.9. Plany operacyjne	88
a) plany operacyjne na zachodzie — 89; b) plany operacyjne na wschodzie — 92	
II.10. Taktyka.	96
a) lotnictwo — 96; b) broń pancerna — 100; c) bój spotkaniowy i zasady prowadzenia ataku — 105; d) pościg — 110; e) opóźnianie — 113; f) odwrót i przerywanie boju — 114; g) atak na umocnienia polowe — 116; h) obrona — 121; i) walki w lasach i miejscowościach — 134; j) walki w ciemnościach i we mgle — 136; k) walki o ciałniny — 138; l) walki o przeprawy — 139; m) walki w górach — 140; n) wojna minowa — 143; o) walki o fortyfikacje stałe — 145; p) poglądy na użycie broni chemicznej — 145	
Rozdział III. Organizacja Reichsheer na stopie pokojowej i prawdopodobna organizacja wojenna	147
III.11. Organizacja oddziałów i pododdziałów piechoty	147
a) kompania piechoty — 147; b) kompania strzelców — 149; c) kompania ciężkich karabinów maszynowych w batalionie piechoty — 149; d) kompania ciężkich karabinów maszynowych batalionu strzelców — 150; e) kompania moździerzy — 152; f) bateria (kompania) dział piechoty — 154; g) kompania i batalion szkolny — 154; h) kompania kolarzy — 154; i) batalion piechoty i strzelców — 155; j) pułk piechoty — 156; k) Pułk Wartowniczy Berlin — 156; l) grupa bojowa — 156	

III.12. Organizacja pułku kawalerii i pododdziałów jazdy	156
a) szwadron liniowy — 156; b) szwadron jazdy dywizyjnej — 157; c) szwadron szkolny — 157; d) pluton ciężkich karabinów maszynowych — 158; e) pluton dział kawalerii — 158; f) pułk kawalerii — 158	
III.13. Organizacja artylerii	159
a) bateria armat i haubic polowych — 159; b) bateria samochodowa — 160; c) bateria szkolna — 160; d) dywizjon obserwacyjny — 160; e) dywizjon artylerii górskiej — 163; f) dywizjon artylerii przeciwlotniczej — 166; g) dywizjon artylerii konnej — 166; h) pułk i dywizjon artylerii polowej — 167; i) artyleria korpusna i armijna — 167	
III.14. Organizacja jednostek pionierów	168
a) organizacja pokojowa — 168; b) prawdopodobna organizacja wojenna — 169	
III.15. Organizacja dywizjonu taborowego	171
a) organizacja pokojowa — 171; b) jednostki wystawiane w czasie wojny — 171	
III.16. Organizacja dywizjonu samochodowego.	174
a) organizacja pokojowa — 174; b) jednostki formowane na wypadek wojny — 174	
III.17. Organizacja jednostek łączności	176
a) batalion i kompanie łączności — 176; b) pododdziały łączności w piechocie — 177; c) pododdziały łączności w kawalerii — 177; d) pododdziały łączności w artylerii — 178; e) organizacja placówek nasłuchowych — 179; f) przewidywana organizacja poszczególnych jednostek łączności w czasie działań wojennych — 180	
III.18. Organizacja jednostek sanitarnych	182
III.19. Prawdopodobna organizacja jednostek pancernych	182
III.20. Komendantury twierdz, garnizonów i poligonów	183
III.21. Organizacja dywizji piechoty	183
a) organizacja pokojowa — 183; b) przypuszczalna organizacja wojenna — 185	
III.22. Organizacja dywizji kawalerii	187
a) na stopie pokojowej — 187; b) przypuszczalna organizacja wojenna — 188	
III.23. Przypuszczalna organizacja wielkich jednostek zmotoryzowanych	191
III.24. Prawdopodobna organizacja jednostek <i>Grenzschutzu</i>	191
III.25. Organizacja jednostek marynarki przeznaczonych do działań na lądzie	192
a) batalion obrony wybrzeża — 192; b) przypuszczalna organizacja Dywizji Marynarki — 192	
III.26. Przypuszczalna organizacja korpusów na stopie wojennej	193
a) korpusy armijne — 193; b) korpusy kawalerii — 194	
III.27. Przypuszczalna organizacja wojenna armii	195
III.28. Organizacja wyższych sztabów	196
a) organizacja pokojowa — 196; b) przypuszczalna organizacja wojenna — 198	
III.29. Organizacja Ministerstwa Reichswehry	202
a) organizacja pokojowa — 202; b) projekty organizacji na stopie wojennej — 207	
III.30. Duszpasterstwo wojskowe.	208
III.31. Znaki umowne zastosowane na schematach organizacyjnych	209

Rozdział IV. Uzbrojenie Reichsheer	211
IV.32. Uwagi ogólne	211

IV.33. Broń biała	211
a) bagnety — 212; b) szable — 214; c) lance — 215	
IV.34. Pistolety i pistolety maszynowe	217
a) pistolet wz. 08 krótki — 217; b) pistolet wz. 08 długi — 219; c) pistolet maszynowy wz. 18 — 220	
IV.35. Karabiny i karabinki	222
a) karabin wz. 88 — 223; b) karabin wz. 98 — 224; c) karabin snajperski — 226; d) karabin Mosin wz. 91 na amunicję „S” — 226; e) karabinek wz. 98a — 226; f) karabinek wz. 98b — 227; g) karabin przeciwpancerny wz. 18 — 227	
IV.36. Karabiny maszynowe	228
a) ciężki karabin maszynowy Maxim wz. 08 — 230; b) lekki karabin maszynowy Maxim wz. 08/15 — 232; c) lekki karabin maszynowy Maxim wz. 08/18 — 233; d) ciężki karabin maszynowy przeciwpancerny i przeciwlotniczy — 234	
IV.37. Granaty i granatniki	235
a) granaty ręczne — 236; b) granatnik wz. 16 — 238; c) granat karabinowy wz. 17 — 239	
IV.38. Miotacze ognia	239
a) mały miotacz ognia — 240; b) duży miotacz ognia — 241	
IV.39. Moździerz	242
a) lekki moździerz kal. 7,6 cm — 243; b) średni moździerz kal. 17 cm — 245; c) ciężki moździerz kal. 25 cm — 246	
IV.40. Działa piechoty	247
a) działo piechoty wz. 18 — 250; b) armata polowa wz. 96/16 — 251	
IV.41. Artyleria lekka	252
a) armata polowa wz. 16 — 252; b) lekka haubica wz. 16 — 255; c) armata samochodowa wz. 14 — 256; d) armata górską wz. 15 — 257	
IV.42. Artyleria ciężka	258
a) 10 cm armata wz. 17 — 259; b) 15 cm armata wz. 16 Krupp lub Rheinmetall — 260; c) długa ciężka haubica 15 cm wz. 13 — 262; d) długa haubica 21 cm — 263	
IV.43. Artyleria przeciwlotnicza	264
a) 2 cm armata automatyczna Beckera — 266; b) 3,7 cm samochodowa automatyczna armata przeciwlotnicza — 266; c) 7,62 cm przeciwlotnicza — 266; d) 8,8 cm samochodowa armata przeciwlotnicza — 267; e) 10,5 cm stała armata przeciwlotnicza — 268	
IV.44. Artyleria marynarki przewidziana jako dodatkowe uzbrojenie Reichsheer	268

Rozdział V. Umundurowanie, wyposażenie i sprzęt Reichsheer w latach 1921–1926.

V.45. Barwy rodzajów broni.	269
V.46. Oznaczenia stopni wojskowych	270
a) żołnierze — 270; b) podoficerowie — 272; c) oficerowie — 274	
V.47. Oznaczenia funkcji specjalnych	279
a) temblak i temblak skórzany — 279; b) specjalne oznaczenia generałów, oficerów Ministerstwa Reichsheery i absolwentów kursów Sztabu Generalnego — 279; c) akselbanty — 280; d) oznaki na zwykłych mundurach dla służących w wyższych sztabach i władzach — 280; e) jaskółcze gniazda — 280; f) oznaczenia funkcji — 280	

- V.48. Opis elementów umundurowania 282
a) nakrycia głowy — 282; b) kurtki i lejbiki — 283; c) spodnie i owijacze — 285; d) obuwie — 287; e) ostrogi — 289; f) płaszcze i peleryny — 290; g) zabezpieczenia przed zimnem — 291; h) bielizna — 292; i) specjalny strój wojsk samochodowych — 292; j) strój sportowy — 294
- V.49. Rodzaje ubiorów 294
a) ubiór polowy — 294; b) ubiór służbowy — 295; c) ubiór codzienny — 295; d) ubiór ćwiczebny i roboczy — 296; e) ubiór sportowy — 296
- V.50. Wyposażenie 296
a) hełm stalowy — 296; b) pas główny — 297; c) pas z rapcami do szabli oficerskiej zapinany pod kurtką — 298; d) kabura pistoletu — 298; e) ładownice — 299; f) tornister wz. 07/13 — 299; g) plecak — 300; h) torba bagażowa — 300; i) mantelzak — 300; j) juczki — 300; k) menażka — 301; l) chlebak — 301; m) manierki — 301; n) mapnik — 302; o) futerał na lornetkę — 302; p) worek na przyrządy do czyszczenia karabinu — 302; q) nieśmiertelnik — 302; r) opaski naramienne — 303; s) sprzęt namiotowy — 303; t) koc dla żołnierzy — 304; u) waliza oficerska — 304; v) maski przeciwgazowe — 304; w) sprzęt saperski — 306; x) oporządzenie końskie — 308
- V.51. Oznaki przynależności do landu 310
a) kokardy na czapkach — 310; b) herby na hełmach — 312; c) proporczyki na lancach — 312; d) nazwy — 313
- V.52. Odstawienia, odznaki i pozostałe oznaki 314
a) przepisy dotyczące noszenia odznaczeń — 314; b) odznaki strzeleckie i odznaka klasy strzelców wyborowych — 314; c) odznaki pamiątkowe — 315; d) odznaka sportowa — 316; e) odznaka żałobna — 316
- V.53. Flagi i proporce 316
a) flagi i proporce służbowe — 316; b) proporce sztabów i dowództw — 318
- V.54. Instrumenty muzyczne 320
a) piszczałka — 320; b) werbel wraz z osprzętem — 320; c) bęben wielki — 320; d) róg sygnałowy — 321; e) trąbka sygnałowa — 321; f) fanfary i płomienie) — 321; g) kotły — 321; h) janczary — 322; i) buława tamburmajora — 322; j) wózek z kotłem — 323
- V.55. Sprzęt łączności 323
a) telefon i kabel polowy — 323; b) radiostacje — 324; c) aparaty sygnalizacji świetlnej — 325; d) rakiety sygnalizacyjne — 325
- V.56. Sprzęt optyczny i celowniczy 326
a) lornetka i peryskop — 326; b) lorneta nożycowa — 326; c) dalmierz — 326; d) kątomierz -busola — 326; e) kątomierz — 327
- V.57. Reflektory 327
a) reflektory przeciwlotnicze — 327; b) ciężkie reflektory polowe — 327; c) reflektory polowe — 327; d) reflektory żarowe — 328; e) reflektory przenośne — 328
- V.58. Wozy polowe, wózki i rowery. 328
- V.59. Samochody, motocykle i atrapy czołgów 331
a) cywilne samochody osobowe — 331; b) ciężarówki — 331; c) ciągniki — 332; d) autobusy — 333; e) motocykle — 333; f) samochody opancerzone i pancene — 333; g) atrapy czołgów — 335

Rozdział VI. Proces szkolenia i wyszkolenie Reichsheer 1921–1926.	336
VI.60. Uwagi ogólne	336
a) najważniejsze tendencje i rozwój poziomu wyszkolenia w latach 1921–1926 — 336;	
b) rodzaje ćwiczeń i szkoleń — 338	
VI.61. Szkolenie kandydatów na oficerów	343
VI.62. Kursy dla oficerów Sztabu Generalnego i specjalne szkolenie techniczne oficerów	349
VI.63. Szkolenie podoficerów	358
a) szkolenie ogólne — 358; b) szkolenie podoficerów-specjalistów — 360	
VI.64. Kształcenie	362
a) wychowanie obywatelskie — 362; b) szkolenie ogólnowojskowe — 363	
VI.65. Szkolenie piechoty	364
a) program szkolenia pułku i uwagi ogólne — 364; b) batalion szkolny — 365; c) szkolenie pojedynczego żołnierza i kompanii strzeleckich — 367; d) szkolenie kompanii ciężkich karabinów maszynowych — 370; e) szkolenie kompanii moździerzy — 372; f) szkolenie baterii (kompanii) dział piechoty — 374; g) szkolenie górskie (kompanie strzelców) — 376; h) szkolenie kompanii kolarzy — 376; i) szkolenie innych broni — 377	
VI.66. Szkolenie kawalerii.	377
a) zadania i program szkolenia — 377; b) szkolenie w służbie pionierskiej — 380; c) szkolenie do służby meldunkowej i łączności — 381; d) kursy dla kawalerzystów — 382; e) szkolenie w użyciu lekkich karabinów maszynowych i dział kawalerii — 382; f) szkolenie plutonu ciężkich karabinów maszynowych — 382; g) szkolenie żołnierzy innych broni — 383	
VI.67. Szkolenie artylerzystów	383
a) cele i program szkolenia — 383; b) Szkoła Strzelania Artylerii i specjalne kursy dla oficerów i podoficerów — 387; c) dywizjon obserwacyjny i szkolenie pomiarowe — 388; d) szkolenie baterii artylerii górskiej — 388; e) szkolenie baterii artylerii samochodowej i przeciwlotniczej — 389; f) szkolenie innych broni w obsłudze i użyciu artylerii — 390; g) szkolenie obsługi artylerii ciężkiej — 390	
VI.68. Szkolenie pionierów	390
a) uwagi ogólne i program szkolenia — 390; b) szkolenie w forsowaniu rzek i budowie mostów — 391; c) szkolenie w niszczeniu — 392; d) szkolenie plutonu reflektorów — 392; e) kursy i Szkoła Pionierów — 393; f) szkolenie innych broni i ogólne wyszkolenie w służbie pionierskiej — 393	
VI.69. Wojska łączności	393
a) program szkolenia i uwagi ogólne — 393; b) szkolenie w obsłudze poszczególnych środków łączności — 394; c) pododdziały łączności w innych broniach i komendanturach — 396	
VI.70. Szkolenie wojsk taborowych.	397
a) program i cele szkolenia — 397; b) szkolenie górskie — 400; c) szkolenie artyleryjskie — 401; d) 6. dywizjon taborowy — 401; e) szkolenie innych broni w powożeniu i pielęgnacji sprzętu wojskowego — 403	
VI.71. Szkolenie jednostek samochodowych	404
a) zadania i program szkolenia — 404; b) nauka w Szkole Zawodowej Wojsk Lądowych Rzemiosła i Techniki — 405; c) szkolenie kompanii samochodowej — 406; d) szkolenie załóg jednostek pancernych — 407; e) szkolenie żołnierzy innych broni w prowadzeniu i obsłudze samochodów — 408	

VI.72. Szkolenie batalionów sanitarnych i oficerów weterynaryjnych.	408
a) szkolenie batalionów sanitarnych — 408; b) szkolenie sanitarne innych broni — 409;	
c) szkolenie oficerów weterynaryjnych — 409	
VI.73. Szkolenie muzyków	410
VI.74. Szkolenie pilotów i szkolenie lotnicze oficerów	410
VI.75. Szkolenie nielegalnych rezerw	413
VI.76. Szkolenie i wyszkolenie urzędników wojskowych oraz cywilnych.	419
a) urzędnicy wojskowi — 419; b) urzędnicy cywilni — 420	
Zakończenie.	422
Bibliografia	426
Wykaz skrótów	437